

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۲/۰۹/۱۴

یونس نگاه

زیارت گریز است

گزارش‌هایی از سرگردانی و اذیت زایران افغان در مرز عراق و ایران نشر شده است. در برخی از ویدیوها و عکس‌ها هجوم مردم و شلوغی بیش از حد دیده می‌شود. زیارت تنها حاصل دین نیست، و فقط نشانه عقب‌مانده‌گی نیز نیست. بخشی از آن دین و بخشی هم فرهنگ و سنت‌های مردم است اما در عصر ما زیارت محصول استبداد است.

زیارت گریز مردم از تنگناهاست. آدم‌ها بدون تفریح، بدون گشت‌وگذار، بدون سفر و ترک موقت محل کار و زیست از درون می‌پوسند، روان‌شان آسیب می‌بیند و گاهی در حد انفجار پشت رفتن به جایی، نشستن در جمعی و اشتراک در مراسم جمعی دل‌تنگ می‌شوند.

من خود دوران کودکی را در محیط پر از زیارت گذرانده‌ام. می‌دانم زنان، کودکان و مردان در محیط بسته چطور برای گشودن دریچه‌ای برای نفس کشیدن به سنگ، چوب و گور گذشتگان توسل می‌جویند. در قریه‌ی ما تقریباً پشت هر تپه و نزدیک هر گورستان و مسیرهای اصلی گذر یک زیارت بود. مزار بی‌بی، خاک سید، گور باکول، قبر پدر، مزار مادر، جای پای دلدل، قدمگاه حضرت علی، محل پرتاپ سنگ شاه اولیا و بسیار زیارت‌های دیگر در آن قریه کوچک محروم، استبدادزده نسبتاً محروم از موسیقی و با خاطرات زنده و تازه از تصفیه‌های خونین بود.

ما با مادران خود به بهانه‌های مختلف به یکی از آن زیارت‌ها می‌رفتیم. زیارت اصلی آماده‌گی، تیکی روغنی پختن، حمام کردن و لباس نو پوشیدن، رهایی از کارشاقه، قصه‌های مسیر راه و دیدار دوستان بود. زیارتی که ما به آن عمیقاً دلبسته بودیم نشستن دور دسترخوانی با تعداد از دوستان در یک گوشه‌ی دور از خانه بود و نانی که چربتر و فراوان‌تر از روزهای معمول بود. اگر آن زیارت‌ها نمی‌بود شاید ما دچار مشکلات روانی می‌شدیم، شاید دیوانه‌گان بیشتر در قریه ما می‌بود و شاید کسانی زهره‌ترق می‌شدند.

در محیطی که آزادی نباشد، آینده تاریک و پر از چالش به نظر برسد، حاکمان فقط برای سرکوب، گرفتن عشر، زندان کردن و تحقیر به محل سر بزندان، موسیقی تکفیر شده باشد، رقصیدن گناه باشد، میله نوز، جشن عروسی و دمبوره نوازی از نظر دینی مورد شک و تردید باشد آدم به کجا غوره دل خود را باز کند؟ به کدام کمر پناه ببرد؟

خوشبختانه توده‌ها می‌تکراند و راه گریز می‌یابند. در خود دینی که به ابزار سرکوب مراسم و جشن‌ها و شادی‌ها بدل شده است، سوراخ جشن و تفریح ایجاد می‌کنند. زیارت هم یک سوراخ در استبداد دینی است. ملاها، این‌ها را خرافات می‌دانند، روشنفکران عقب‌مانده‌گی و تعدادی از ملاها و منتقدان مودی از آن منبع عاید و تحمیق مردم ساخته‌اند، اما مردم نیز سهم خود را از زیارت‌ها می‌گیرند. آن که هی میدان طی میدان تا کربلا می‌رود، در درون‌اش یک انسان گردشگر، خسته از ماندن در جای پر از رنج کار، تکرار و بی‌رنگی است.

تا وقتی آزادی‌های مدنی، گشت‌وگذار آزاد و تفریح‌های سالم مهیا نشود، مردم دست از زیارت بر نخواهند داشت. کسی که پول دارد حج می‌رود، کسی که توانش می‌رسد کربلا خواهد رفت و آنانی که دست‌شان خالی است، به مزار بی‌بی، خاک سید و گور باگل (پدرکلان) مشغول خواهند شد.